PATVIRTINTA
Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus
2025 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. VK-625

2025 M. PAGRINDINĖS SESIJOS BALTARUSIŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO PIRMOS DALIES ELEKTRONINĖS UŽDUOTIES MOKINIŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA

Klausimo Nr.	Atsakymas	Vertinimo kriterijai	Taškai
I DALIS KLAUSOMO TEKSTO SUPRATIMAS (8 TAŠKAI)			
1.	летам 1950 г.	Адказ правільны. Адказ няправільны, або адказу няма.	1 0
2.	у 19 ст.	Адказ правільны. Адказ няправільны, або адказу няма.	1 0
3.	у яго легендах і паданнях	Адказ правільны. Адказ няправільны, або адказу няма.	1 0
4.	Алег Лойка – Пра існаванне выдатнай гістарычнай аповесці даведаўся яшчэ на пачатку 1950-х гадоў. Генадзь Бураўкін – Чуў твор з вельмі захапляльным сюжэтам у выкананні самога аўтара.	За кожны правільны адказ 1 бал.	2
5	1964 г. „Маладосць“	За кожны правільны адказ 1 бал балы.	2
6.	Еўдакім Раманаў	Адказ правільны. Адказ няправільны, або адказу няма.	1 0
II DALIS SKAITOMO TEKSTO SUPRATIMAS (16 TAŠKŲ)			
7.	Лексіка / Граматыка*	Адказ правільны. Адказ няпоўны, няправільны, або адказу няма.	1 0
8.	З'яўляецца пераканаўчым доказам	Адказ правільны. Адказ няправільны, або адказу няма.	1 0

<table>
<tr><td>9.</td><td>Еўеўская
Куцеінская</td><td>Адказ правільны, поўны.
Адказ няпоўны, няправільны, або адказу няма.</td><td>1
0</td></tr>
<tr><td>10.</td><td>гуманістычны пафас
асветніцкая скіраванасць</td><td>Адказ правільны, поўны.
Адказ няпоўны, няправільны, або адказу няма.</td><td>2
0</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>фразеалогія</td><td>Адказ правільны.
Адказ няправільны, або адказу няма.</td><td>1
0</td></tr>
<tr><td>12.</td><td><table><tr><td>Рэнесанс</td><td>Барока</td></tr><tr><td>Абуджэнне народнай свядомасці.</td><td>Непрадбачаныя эфекты.</td></tr><tr><td>Зварот да народных моў.</td><td>Злучэнне нечаканасцей у форме і змесце.</td></tr><tr><td>Абагаўленне чалавека-творцы.</td><td>Супрацьпастаўленне кантрастаў.</td></tr></table></td><td>За два правільныя адказы 1 бал</td><td>3</td></tr>
<tr><td>13.</td><td>складаназалежны сказ з даданай азначальнай часткай</td><td>Адказ правільны.
Адказ няправільны, або адказу няма.</td><td>1
0</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Апавяданне – Падзеі разгортваюцца ў часе, маюць дынаміку.</td><td>Адказ правільны, поўны
Адказ няпоўны, няправільны, або адказу няма.</td><td>1
0</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>аматары ведаў</td><td>Адказ правільны.
Адказ няправільны, або адказу няма.</td><td>1
0</td></tr>
<tr><td>16.</td><td>Лаўрэнцій Зізаній</td><td>Адказ правільны.
Адказ няправільны, або адказу няма.</td><td>1
0</td></tr>
<tr><td>17.</td><td><table><tr><td>Праўдзівае</td><td>Ілжывае</td></tr><tr><td>У перыядычным выданні філаматы марылі змяшчаць свае навуковыя працы,</td><td>Пры ўступленні ў Таварыства малады чалавек вусна павінен быў адказаць на цэлы шэраг пытанняў.</td></tr></table></td><td>За два правільныя адказы 1 бал</td><td>3</td></tr>
</table>

	літаратурныя творы.				
	У вывучэнні роднага краю філаматы асаблівую ўвагу звярталі на асвету, яе стан, на школы.	*Філаматы добра разумелі, што каб лічыцца адукаванымі людзьмі, кожны з іх павінен быў добра ведаць хоць адну замежную мову.*			
	Філаматаў згуртаваў Віленскі ўніверсітэт.				
	Маладыя людзі распачынаюць працу над галіновымі энцыклапедыямі.				
III DALIS TEKSTO KŪRIMAS (16 TAŠKŲ)					
18.	У кожнага народа спрадвеку вёўся свой каляндар, у якім з пакалення ў пакаленне **перадаваліся** мудрасць, веды, вопыт жыццёвых назіранняў. Мелі такі каляндар і беларусы. Багацейшы духоўны свет нашых продкаў, іх надзвычайны талент, яскравая фантазія, гумар адбіліся ў абрадах і звычаях, гульнях і песнях, прыкметах і павер`ях, якімі перасыпаны ледзь не кожны дзень гадавога кола. **Абапіраючыся** на бацькоўскія традыцыі і веру, беларускі працаўнік трымаў у памяці шматлікія парады і забароны, выказаныя вобразным трапным словам. Ён добра ведаў, калі можна весяліцца, а калі **ўстрымлівацца** ад забаў, калі можна брацца за тую ці іншую працу, а калі, наадварот, адкласці яе, каб не **нашкодзіць** сабе і блізкім. Каляндар **ахоплівае** дзень за днём увесь год, змяшчае ў сабе шматлікія абрады, звычаі, прыкметы, павер`і, прыказкі, праз якія глыбока **раскрываецца** ўнутраны свет працоўнага чалавека, яго штодзённыя клопаты і спробы разгадаць таямніцы навакольнай прыроды. Шматвяковы вопыт, назапашаны многімі пакаленнямі папярэднікаў, быў для земляроба азбукай і граматыкай усяго жыцця. Перададзены ў спадчыну, ён дапамагаў			За 6 правільна выбраныя словы 1 бал. За 7 правільна выбраных слоў 2 балы. За 8 правільна выбраных слоў 3 балы.	3

	арыентавацца ў з`явах прыроды, ад якіх нярэдка залежаў ураджай – крыніца існавання селяніна, усёй яго сям`і. У працэсе гістарычнага развіцця, дзякуючы пільнаму ўгляданню ў навакольны свет і асэнсаванню безлічных яго форм, чалавецтва вучылася **разумець** мову прыроды, кіравацца яе падказкамі ў сваіх **будзённых** справах. https://bsu.by/upload/pdf/345893.pdf		
19.	Францыск Скарына стварае ў Празе першае ў гісторыі ўсходнеславянскіх народаў выдавецтва, абсталёўвае друкарню. Тут на працягу 1517–1519 гадоў выдае ілюстраваныя кнігі на старабеларускай мове. Паўстае пытанне: чаму Ф.Скарына выдаваў свае кнігі ў Празе – сталіцы Чэхіі? Магчыма, яго прываблівалі чэшскія друкарні, якія славіліся на ўсю Еўропу. Магчыма, мелі значэнне трывалыя сувязі паміж ВКЛ і Чэхіяй. Можа быць, яго прыцягвала сюды ўвогуле надзвычай высокая культура чэхаў... Бясспрэчна адно: дзейнасць у Празе з'яўляецца самым плённым перыядам у біяграфіі Ф.Скарыны. *Паводле А.Багданавай*	За кожны правільна ўстаўлены ў тэкст сказ 1 бал.	3
20.	**Цудоўная** Белавежа вясной – Азначэнне** Дом, **які** днём здаваўся нам пустым, паступова напаўняўся начнымі гукамі – Дзейнік Крынічка быццам просіць нас з паверхні **зняць** старое лісце – Дапаўненне Над жаўтлява-белаватымі ад спалавелага жыта грудамі ўставалі сіваватыя, **набрынялыя дажджом** хмары – Азначэнне	Адказ правільны. Адказ няправільны, або адказу няма.	2 0
21.	Калі мы аднойчы ўзялі на сябе адказнасць за жывую істоту, то мы не маем права кідаць яе. Прымаючы рашэнні, мы павінны думаць аб наступствах.	За кожны правільна падабраны тэзіс 1 бал.	2

22.	Атыкул – гэта разнавіднасць аднаго з жанраў **публіцыстычнага** стылю. Задача яго – **прыцягнуць увагу грамадскасці да актуальнай праблемы**. Артыкул – гэта **разважанне праблемнага характару**, дзе факты і з'явы рэчаіснасці набываюць **дадатковы** сэнс. У пачатку артыкула фармулюецца **тэзіс**, вызначаецца праблема, якая раскрываецца ў **асноўнай** частцы: тлумачыцца, што гэта такое, ці даказваецца, чаму гэта адбываецца так, а не інакш. Аўтар артыкула абавязаны сачыць за выбарам моўных сродкаў. Нельга ўжываць лексіку **абмежаванага ўжывання**. Артыкул **можа** мець асаблівасці іншых стыляў (мастацкага, размоўнага).	За кожныя 2 правільныя словы 1 бал.	4
23.	Чужы кусок дзярэ _____*раток*_____ ____*Язык*____ да Кіева давядзе. Дай, Божа, даваць, а не __*прасіць*___ На чужыне і ____*камар*___ загіне. Які гаспадар, такі і ___*хлеб*______ Сэрцу не загадаеш, каго _*любіць*____	За 4–3 правільна ўстаўленыя словы 1 бал. За 6–5 првільна ўтаўленых слоў 2 балы.	2

Iš viso – 40 taškų.

* Žodis „Граматыка“ įtrauktas, vadovaujantis Baltarusių tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmos dalies vertinimo komisijos 2025 m. birželio 16 d. posėdžio protokolu Nr. EV2-14.

****** Teisingas atsakymas išdėstytas nauja tvarka, vadovaujantis Baltarusių tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmos dalies vertinimo komisijos 2025 m. birželio 16 d. posėdžio protokolu Nr. EV2-14.

Klausomo teksto transkripcija

https://youtu.be/DXiAfnDl62Y

Tekstą skaito Tatjana Baranovskaja